

УДК 657.1.011.56:004

DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2022-2-25>

Попівняк Ю.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Львівського національного університету імені Івана Франка

Раделицький Ю.О.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і аудиту
Львівського національного університету імені Івана Франка

Popivniak Yuliia

Ph.D. in Economics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Accounting and Audit
Ivan Franko National University of Lviv

Radelytskyi Yuriy

Doctor of Economics, Associate Professor,
Head of the Department of Accounting and Audit
Ivan Franko National University of Lviv

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ПІД ВПЛИВОМ ПАНДЕМІЇ COVID-19

DIGITAL TRANSFORMATION OF ACCOUNTING ON SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES OF LVIV REGION UNDER THE INFLUENCE OF THE COVID-19 PANDEMIC

У статті досліджено основні проблеми малих та середніх підприємств Львівщини під впливом пандемії COVID-19 у контексті їх впливу на процес цифровізації бухгалтерського обліку, проведено аналіз індикаторів розвитку цифрових технологій щодо їх застосування для виконання облікових робіт. Особливу увагу зосереджено на перевагах процесу цифровізації в умовах сьогодення, обмеженнях, з якими стикнулися підприємства при здійсненні цифровізації під час пандемії COVID-19 та процесах, які, з іншої сторони, сприяють впровадженню цифрових технологій в облікову практику саме у час карантинних обмежень. Акцент зроблено на результатах опитування, проведеного у 2021 р. на малих й середніх підприємствах Львівщини щодо основних перепон цифровізації в умовах коронавірусної кризи та заходів, які сприятимуть підвищенню ефективності цього процесу, в т.ч. у посткарантинний період.

Ключові слова: бухгалтерський облік, карантинні обмеження, Львівська область, суб'єкти малого та середнього підприємництва, цифрові технології, цифровізація.

The relevance of this study is that the COVID-19 pandemic has significantly complicated the conditions of accounting in small and medium-sized enterprises while opening new perspectives and opportunities for the introduction of digital technologies in accounting practice. Existing studies, however, do not take into account the specifics of the Lviv region, where the share of these enterprises reaches 99.9%. Additional attention should be paid to the regularities of the impact of the COVID-19 pandemic on the digital transformation process of accounting of small and medium enterprises, its problems, and prospects for deepening during quarantine and in the post-COVID period, which is the aim of the article. The authors investigate the problems of digital transformation of small and medium enterprises under the influence of the COVID-19 pandemic in the context of their impact on digitalization of accounting, the benefits of such digitalization in quarantine and post-quarantine world, analyze indicators of development and efficiency of digital technologies, restrictions on the way to the digitalization of accounting at small and medium enterprises of Lviv region, caused by quarantine, as well as measures to improve the efficiency of digitalization of these enterprises, consider the processes caused by the COVID-19 pandemic and contributing to the intensification of digital technologies in accounting, summarize the measures of state support of digital transformations in the world context and at the level of the Lviv region, generalize priority areas in the field of accounting for digitalization in the context of the coronavirus crisis on small and medium enterprises. This study is conducted using general scientific methods, which include analysis of statistics from open databases, synthesis, induction, and deduction. Collection of information on the problems

of implementation of digital technologies in small and medium enterprises of the Lviv region in 2021, as well as measures to improve its efficiency, was carried out using such methods of information collection as survey and questionnaire.

Keywords: *accounting, quarantine restrictions, Lviv region, small and medium enterprises, digital technologies, digitalization.*

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 та пов'язані з нею карантинні заходи суттєво обмежили роботу підприємств. Їх наслідки мають зтяжний характер, а адаптація підприємств до нових реалій господарювання й відновлення докарантинних результатів роботи відбуваються поступово. При цьому особливо скрутно доводиться малим та середнім підприємствам (МСП), питомо вага яких за їх кількістю становить 99,9% усіх підприємств Львівської області (частка малого підприємництва – 99,2%) [1] та які, будучи основою регіонального розвитку й роботодавцем для десятків тисяч працівників, не володіють достатнім запасом міцності для довготривалого збиткового функціонування в умовах спаду ділової активності й невизначеності.

Водночас особливістю кризових явищ, спричинених пандемією COVID-19, є значний вплив на зміну характеру траєкторії розвитку підприємств на тлі загальної трансформації суспільного способу життя, своєрідна «перевірка на гнучкість» – здатність МСП швидко реагувати на зміни та модифікувати власну поведінку у всіх аспектах господарювання, в т.ч. у сфері бухгалтерського обліку, на інформації якого ґрунтуються подальші реформи як мікро-, так і макроекономічного характеру.

Одним із сучасних напрямів розвитку бухгалтерського обліку, інтенсифікації якого посприяли обмеження, економічна й геополітична невизначеність, спричинені пандемією COVID-19, стала нагальна потреба у збільшенні масштабів застосування цифрових технологій. Водночас, цифрова трансформація в обліковій царині проходить значно повільніше, ніж у багатьох інших сферах діяльності вітчизняних МСП, навіть зважаючи на онлайн-вектор подальшого розвитку суспільства, необхідність досягнення високого рівня стійкості бізнесу, вимушений дистанційний характер праці з гнучким графіком (тривалістю подекуди довшою, ніж законодавчо встановлений робочий день). Відтак, доцільно детально розглянути особливості й закономірності такої трансформації для усунення обмежень і використання її переваг на шляху до виходу МСП з коронавірусної кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процес цифровізації різних сфер діяльності підприємства є об'єктом дослідження багатьох науковців. Так, контекст цифровізації системи бухгалтерського обліку розглянуто у працях як українських вчених, так і їх зарубіжних колег (Д. Аґостіно, К. Аксельсон, С.Л. Безручук, Т.Г. Бурденюк, М.П. Городиський, І.Л. Грабчук, Т.В. Давидюк, Е. Ені, Н.Ю. Єршова, П.О. Куцик, С.Ф. Легенчук, С. Маштер, О.М. Мойсеєнко, Н.В. Мужевич, К.О. Назарова, І.В. Орлов, В.М. Панасюк, М.С. Пушкар, О. Стоїка, С. Хаїсач, Л.В. Чижевська та ін. [2; 3; 4; 5; 6]).

Виділення невирешених раніше частин загальної проблеми. Врахувавши вагомні наукові здобутки

вчених, які присвятили свої дослідження цифровізації та цифровим трансформаціям у бухгалтерському обліку, констатуємо, що додаткового розгляду потребують особливості такої цифровізації під впливом пандемії COVID-19. На додачу, масштаби виділених державою коштів та тимчасові послаблення для бізнесу під час карантину – недостатні для вирішення проблем з цифровізацією МСП, багато з яких мають системний характер та одночасно не зникнуть у посткарантинний період. Тому важливо розуміти траєкторію розвитку процесу використання цифрових технологій в бухгалтерському обліку МСП, його особливості, проблеми і перспективи, зокрема у Львівській області.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення основних закономірностей впливу пандемії COVID-19 на процес цифрової трансформації МСП Львівщини, проблем такої трансформації, її основних сфер, існуючих та потенційних заходів зростання ефективності цифровізації облікових процедур під час карантину та у постковідний період.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні перший підтверджений випадок коронавірусу виявлено 03.03.2020 р. [7] (у Львівській області – 20.03.2020 р. [8]) і вже з 12.03.2020 р. запроваджено безперервні карантинні обмеження [9], які тривають й донині. Спалах епідемії COVID-19 спричинив вплив капіталу, зниження обсягів торгівлі та загальне падіння світової економіки. Різкий спад відбувся у всіх сферах економічної діяльності, проте найвідчутнішого удару зазнали ті її види, які пов'язані з тривалим скупченням людей та їх спілкуванням на небезпечній, з точки зору зараження, відстані (індустрія розваг, туризм, готельно-ресторанний бізнес, транспортні перевезення тощо). У Львівській області практично всі підприємства за переліченими видами діяльності – МСП, які від початку запровадження карантину постійно підпадають під обмеження і заборони, що негативно позначається на результатах їх господарювання.

Зазначимо, що у 2020 р. загальна кількість середніх підприємств Львівщини знизилася на 0,6%, порівняно з попереднім роком, а от кількість малих та мікропідприємств – структурно зросла (на 2,3% та 2,8% відповідно). Основні види їх діяльності – оптова і роздрібна торгівля (26,1% підприємств), промисловість (14,5%) та операції з нерухомим майном (12%) [10]. Найбільше МСП зареєстровано у м. Львові, причому кількість малих підприємств тут збільшилася, порівняно з 2019 р., незважаючи на коронавірусну кризу та загальну тенденцію до зниження числа цих підприємств в області [11].

Кричущі проблеми, з якими стикнулися МСП, зокрема й Львівщини, у часи коронавірусної кризи – зниження споживчого попиту, нестача грошових коштів, складність податкового адміністрування, низька поінформованість про існуючі програми

підтримки МСП, відсутність системного діалогу з бізнес-об'єднаннями МСП, неспроможність розраховуватися за кредитами, орендою, заборгованістю з оплати праці, з постачальниками, бюджетом та за соціальним страхуванням, труднощі з логістикою і невизначеність.

Згідно з загальносвітовими дослідженнями, проведеними KPMG, сьогодні все ще 80% опитаних бухгалтерів підприємств для підготовки фінансової звітності користуються програмами Word/Excel, однак у найближчі три роки фокус значно зміститься в напрямі цифровізації цих операцій [12, с. 2].

Загальноукраїнські показники розвитку й ефективності цифрового перетворення діяльності підприємств згруповано на рис. 1. Як бачимо, в порівнянні з 2018 р. у 2020 р. всі розглянуті індикатори зросли, що свідчить про поглиблення процесу цифровізації на українських підприємствах, однак загальний їх рівень залишається низьким. До прикладу, питома вага підприємств, що купують прикладні програмні продукти для ведення бухгалтерського обліку, які ґрунтуються на застосуванні хмарних технологій, збільшилася за 2018-2021 рр. до 5,5% або на 3,8%. Але, порівнявши цей показник з аналогічним для країн-лідерів з ЄС, усвідомлюємо значне відставання вітчизняних підприємств. Так, наприклад, у 2021 р. для Швеції він склав 55%, Фінляндії – 48%, Норвегії – 44%, Естонії та Нідерландів – по 43%, а середній за усіма країнами ЄС – 19% [13].

Цифрові рішення уможливили наше життя в новій реальності, що характеризується карантинним обмеженнями та віддаленою роботою. Без застосування цифрових технологій було б практично неможливо працювати, навчатися, робити покупки тощо [3, с. 15]. В умовах прискореної, не в останню чергу завдяки COVID-19, цифровізації майбутнє бухгалтерського обліку дослідники окреслюють двома напрямками: песимістичний прогноз (зникнення професії бухгалтера, що є достатньо перебільшеним й дискусійним твердженням) та оптимістичний прогноз (трансформація обліку, функцій і ролі бухгалтера під впливом цифровізації) [2, с. 71–72].

В умовах цифровізації підприємства відбувається модернізація системи управління і бухгалтер-

ського обліку, підвищується точність останнього, його екологічність, безпечність роботи з даними, зручність, гнучкість, релевантність, інтегрованість з іншими системами підприємства, можливість віддалених роботи і доступу до даних, оперативність і простота їх обробки та аналізу, зниження відсотка облікових операцій, проведених вручну, й, відповідно, помилок, зумовлених людським чинником. В рамках системи бухгалтерського обліку виникає можливість формувати якісний цифровий інформаційний продукт, як і персоналізовано розкривати звітну інформацію, формувати звітність й інформацію про виконання проєктів в режимі реального часу, здійснювати онлайн-моніторинг фінансової позиції підприємства, планувати й прогнозувати з високим рівнем точності, адаптовувати нові бізнес-моделі на підприємстві, просувати облікові послуги як вид діяльності в соціальних мережах. Цікавим при цьому є підхід В.М. Панасюк, Т.Г. Бурденюк та Н.В. Мужевич щодо етапів, які супроводжують цифровізацію обліку як системи: цифровізація облікових даних, цифровізація облікових інструментів, цифровізація облікових процесів [2, с. 73].

С.Л. Безручук та І.Л. Грабчук слушно виокремили такі основні напрями, що характеризують трансформації в бухгалтерському обліку під впливом цифровізації: зміна практики ведення обліку, технології і методології отримання і надання інформації; зміна взаємодії між зацікавленими сторонами, зменшення інформаційної асиметрії; зміни в об'єктах бухгалтерського обліку: трансформація існуючих, поява нових; посилення якісних характеристик облікової інформації, виникнення нових функцій обліку [4, с. 70–71].

У світовому контексті основними обмеженнями на шляху до автоматизації й цифровізації бухгалтерського обліку підприємств є: брак ефективних програмних рішень, відсутність коштів на їх впровадження, брак знань «що і як автоматизувати», неперіоритетність цифровізації за часовим показником [12, с. 4]. Пандемія COVID-19 негативно позначилася на видатках підприємств на інформаційні технології у сфері бухгалтерського обліку й аналізу – відбулося їх зменшення на 21%. Однак, у порівнянні з витрата-

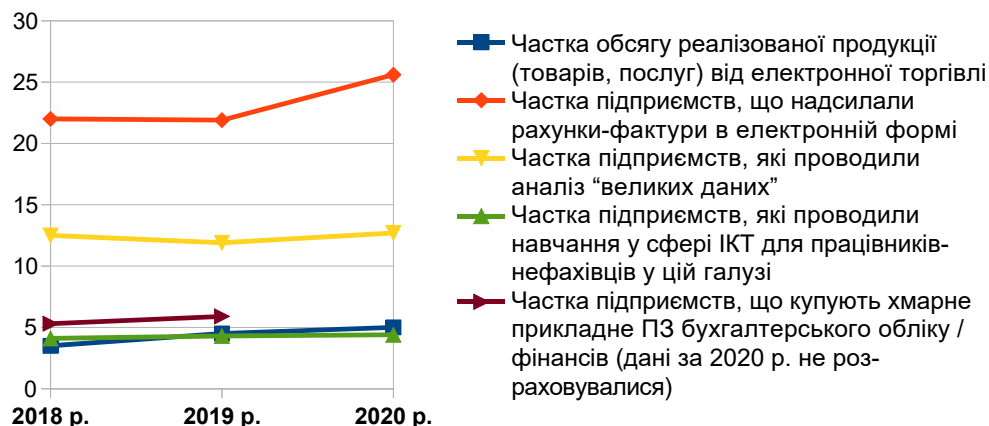

Рис. 1. Індикатори розвитку та ефективності застосування цифрових технологій на підприємствах України у 2018–2020 рр., %

Джерело: розроблено авторами за [14]

ми на інші види технологій, це зниження не видається настільки значним (до прикладу, на маркетингові програмні рішення стали витрачати на 44% менше, торговельні – на 39%, для спільної роботи – на 38%, з IT-підтримки – на 36%) [6]. Більше того, по мірі адаптації своєї діяльності до кризових умов господарювання, інтерес до бухгалтерського програмного забезпечення починає зростати, як це показано на прикладі компаній США [6], не в останню чергу через те, що підприємствам доводиться шукати дешевші й оптимальніші альтернативи існуючим програмним продуктам, брак яких для МСП України й досі відчувається на ринку. Бухгалтерський облік є нині найпріоритетнішою (29% респондентів) ділянкою для впровадження інформаційних технологій [15].

На думку респондентів опитування, проведеного нами дистанційно з використанням Google Forms у листопаді 2021 р. серед представників МСП Львівщини, найбільшими проблемами для впровадження цифрових технологій у час карантинних обмежень є брак коштів (46,7%), проблеми зі спеціалістами, недостатнім рівнем їх знань (40,0%) та кібербезпекою (33,3%) (рис. 2). Вихід зі ситуації, яка склалася, МСП Львівщини найбільше вбачають у популяризації та інформаційному супроводі застосування цифрових технологій (57,1%), запровадженні відповідних державних програм (42,9%) і удосконаленні законодавчої бази (35,7%) (рис. 3).

Якщо говорити про державні заходи підтримки модернізації та цифровізації діяльності підприємств, то зі запровадженням карантину вони стали одним з найпоширеніших інструментів допомоги для виходу МСП зі скрутного становища у багатьох країнах світу (до прикладу, у Великобританії – Програма цифрового доступу «CyberSafe Foundation»; у Туреччині – Програма підтримки розвитку МСП «KOBİGEL»; у Франції – Пакет відновлення «France Relance»; в Іспанії – план модернізації та цифровізації «España Puede»; у Італії – Національний план відновлення та стійкості тощо [16]).

На Львівщині з 2022 р. втілюється в життя Регіональна програма інформатизації «Цифрова Львівщина» на 2022–2024 роки зі загальним обсягом фінансування на 2022 р. 34955,1 тис. грн [17] (як складова Національної програми інформатизації

України). Регіональна програма визначає основні засади реалізації регіональної політики у сфері інформатизації, цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації шляхом упровадження сучасних і перспективних інформаційних технологій в усі сфери життєдіяльності Львівщини, створення умов для модернізації інформаційної інфраструктури. Про ефективність цієї програми судитимемо згодом, а інших заходів державної підтримки МСП, як засвідчило проведене опитування, – наразі недостатньо.

На резерви покращення ситуації з цифровізацією в області вказує регіональний рейтинг «Doing Business», зокрема за такою компонентою, як електронні сервіси (загалом за показником «Doing Business» Львівська область знаходиться на 8 місці в Україні) [18].

Результати проведеного нами опитування також засвідчили, що серед антикризових заходів подолання МСП негативних наслідків пандемії COVID-19 на рівні підприємства 35,7% респондентів виокремлюють саме інтенсифікацію цифровізації бізнесу та впровадження інструментів електронної комерції, а серед державних (регіональних) заходів - близько 40% висловилися за поглиблення цифровізації державних послуг, вдосконалення та популяризацію державних цифрових платформ.

Для поглиблення цифровізації облікових процедур МСП держава має сприяти використанню ними цифрових технологій, забезпечити високий рівень цифрового доступу та адекватної цифрової інфраструктури, цифрової співпраці та комунікації, нормативної інтеграції в цифровий ринок ЄС. Своєю чергою, підприємства повинні прагнути до підвищення рівня цифрової грамотності та кваліфікації працівників, їх вмотивованості застосовувати цифрові технології, запровадження системи гнучкого управління персоналом, зокрема переведення його частини на дистанційну роботу, розширення онлайн-присутності підприємства, онлайн-формату роботи й обслуговування клієнтів та ін.

Вартує уваги той факт, що незважаючи на усі негативні наслідки впливу пандемії COVID-19 на діяльність МСП, у кризовій ситуації, яка склалася, для цифровізації бухгалтерського обліку вбачаємо зна-

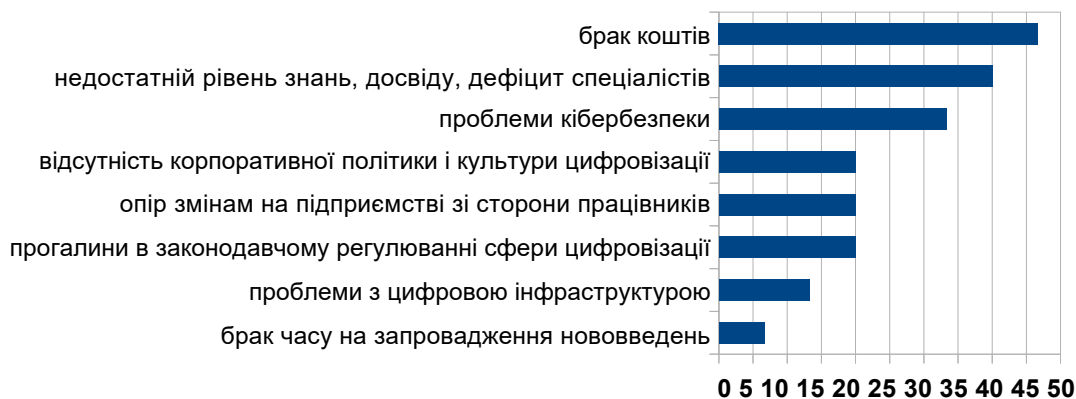

Рис. 2. Основні перепони на шляху до поглиблення цифровізації бізнесу, як наслідку карантинних заходів, на МСП Львівської області, %

Джерело: розроблено авторами за результатами власного опитування МСП Львівщини

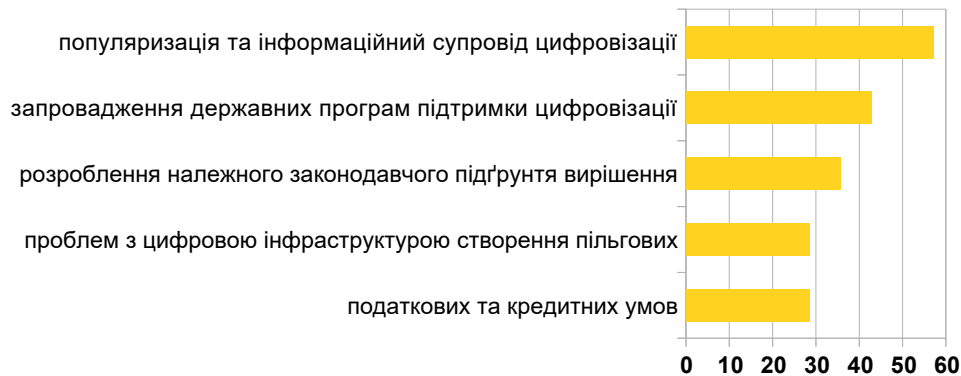

Рис. 3. Заходи, які сприятимуть підвищенню ефективності процесу цифровізації діяльності МСП Львівської області, %

Джерело: розроблено авторами за результатами власного опитування МСП Львівщини

чний потенціал для розвитку. З нами погоджуються науковці та практики. Так, відповідно до проведених опитувань, цей потенціал слід шукати у нових реаліях функціонування бізнес-середовища та тенденціях його розвитку на найближче майбутнє: переведення бізнесу в онлайн-формат, колаборація онлайн-майданчиків і сервісів для якнайповнішого задоволення потреб споживачів; представлення МСП у соціальних мережах, якісний маркетинг і реклама; переведення працівників на роботу у дистанційному форматі (у 2020 р. 60% представників малого бізнесу розглядали можливість повного чи часткового переходу на віддалений режим роботи); розвиток системи безготівкових розрахунків тощо [19].

В постковідному суспільстві, разом зі зміною поведінки людей, посиляться роль цифровізації, використання цифрових технологій в бізнесі загалом та для ведення бухгалтерського обліку зокрема (89% респондентів вважають, що саме для МСП цифровізація буде визначальною [20]). Це відкриє нові можливості для організації і ведення підприємницької діяльності, впровадження креативних рішень й інновацій, підвищення її динамічності та запровадження нових форм підприємництва. Потенціал Львівської області, її інтегрованість у світовий цифровий простір тут також стануть в нагоді.

Наразі увагу слід сконцентрувати на таких напрямках цифровізації в сфері бухгалтерського обліку МСП: електронний документообіг, складання і подання звітності, аналіз та візуалізація даних, використання хмарних технологій для віддаленої роботи, навчання працівників «цифровим» вмінням. Однак, для врегулювання проблем, пов'язаних, наприклад, з електронним документообігом, зокрема й в рамках міжнародної співпраці МСП, повинна бути вдосконалена нормативно-правова база в частині уніфікації вимог щодо форматів, реквізитів і віртуальної форми відображення документів, накладання електронних підписів/печаток, їх подальшої візуалізації, взаємного визнання країнами сертифікатів відкритих ключів тощо [5, с. 230]. Для успішної цифровізації облікових робіт керівництву підприємства радимо розуміти її важливість, підтримувати відповідну корпоративну культуру на підприємстві, створивши цифрову інфраструктуру, зважати на його розмір, вид діяльності, нові потреби й очікування покупців, ризику та переваги та-

кої цифровізації, здійснювати її поступово, постійно навчаючись та проводячи роботу над помилками.

Висновки. У всі часи МСП були рушійною силою економіки, адже вони спроможні швидко адаптуватися до змін, трансформаційних процесів у суспільстві, оперативно реагувати на перемини споживчої поведінки та створювати нові робочі місця. Водночас такі підприємства – найбільш чутливі до кризових явищ, одним з яких стала пандемія COVID-19.

На тлі падіння світової економіки відбувся різкий спад діяльності МСП, багато з них були навіть змушені зупинити своє функціонування в певні періоди запровадження карантинних обмежень. МСП Львівщини, питома вага яких у загальній кількості підприємств області наближається до ста відсотків, не стали виключенням із загальних тенденцій.

Водночас, коронавірусна криза, як каталізатор застосування у господарській діяльності підприємств (зокрема, й у бухгалтерському обліку) цифрових технологій, відкрила нові можливості для цього, стала перевіркою готовності МСП до цифрових трансформацій. Незалежно від поточного рівня цифрової зрілості, ці суб'єкти господарювання більше не можуть нехтувати сьогоденними викликами, а ті з них, які активно цифровізують свою діяльність, мають у розпорядженні арсенал сучасних інструментів для покращення свого поточного стану й отримання конкурентних переваг на ринку.

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку у майбутньому буде тільки поглиблюватися. Будучи одним із заходів подолання негативних наслідків коронавірусної кризи, вона розкриває перед підприємством нові можливості, робить його гнучкішим, ефективнішим, релевантнішим та інтегрованішим, дозволяючи формувати цінний інформаційний цифровий продукт для прийняття результативних управлінських рішень.

Проведене дослідження визначило основні перешкоди МСП Львівської області на шляху до цифровізації бухгалтерського обліку (брак коштів, проблеми зі спеціалістами, недостатнім рівнем їх знань, кібербезпекою, відсутність корпоративної політики і культури цифровізації, опір змінам зі сторони працівників, прогалини в законодавчому регулюванні та ін.), розгляд шляхів подолання яких стане предметом наших подальших досліджень.

Бібліографічний список:

1. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2020 році / Головне управління статистики у Львівській області. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2020/t099920_1.doc (дата звернення: 18.05.2022).
2. Панасюк В.М., Бурденюк Т.Г., Мужевич Н.В. Особливості цифрової трансформації обліку. *Галицький економічний вісник*. 2021. Т. 68. № 1 (68). С. 70-76. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.01.070.
3. Городиський М.П., Захаров Д.М., Орлов І.В. Вплив COVID-19 на трансформацію економіки та бухгалтерського обліку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2020. Вип. 3 (47). С. 14–22. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-3\(47\)-14-22](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-3(47)-14-22).
4. Безручук С.Л., Грабчук І.Л. Основні концепції впливу цифровізації на якість бухгалтерського обліку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 4 (98). С. 69–74. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2021-4\(98\)-69-74](https://doi.org/10.26642/jen-2021-4(98)-69-74).
5. Назарова К.О., Мойсеєнко О.М. COVID-криза як драйвер діджиталізації бухгалтерських процедур. *Бізнес Інформ*. 2020. № 6. С. 227–234.
6. Huisache S. Accounting Software Statistics and Trends. *TrustRadius*. 2020. URL: <https://www.trustradius.com/vendor-blog/accounting-software-statistics-trends> (accessed 21 May 2022).
7. Polityuk P., Williams M., King L. Ukraine reports first coronavirus case, in man who traveled from Italy. *Reuters*. 2020. URL: <https://web.archive.org/web/20200303181146/https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-ukraine/ukraine-reports-first-coronavirus-case-health-official-idUSKBN20Q0ZH> (accessed 15 May 2022).
8. У Львові перший підтверджений випадок захворювання на коронавірус. *Високий замок*. 2020. URL: <https://wz.lviv.ua/news/408689-u-lvovi-pershyi-pidtvrdzhenyi-vypadok-zakhvoriuvannia-na-koronavirus> (дата звернення: 02.05.2022).
9. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.05.2022).
10. Економічна статистика. Економічна діяльність. Діяльність підприємств. Розвиток підприємництва. *Головне управління статистики у Львівській області*. URL: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?vid=1&show=1&show1=1&code=9&ind_page=si (дата звернення: 18.05.2022).
11. Відповідь Головного управління статистики у Львівській області на запит на отримання публічної інформації № 13-12/93/ПІ-21 від 15.11.2021 р.
12. Automation of financial reporting and technical accounting. Don't get left behind. *KPMG*. 2019. 22 p. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/uk/pdf/2019/09/automation-of-financial-reporting-and-technical-accounting.pdf> (accessed 21 May 2022).
13. Cloud computing services. *Eurostat*. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_CICCE_USE__custom_2755152/default/table?lang=en (accessed 19 May 2022).
14. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. *Державна служба статистики України*. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 19.05.2022).
15. Gilbert N. 57 Critical Accounting Software Statistics: 2022 Data Analysis & Market Share. *Finances Online*. 2022. URL: <https://financesonline.com/accounting-software-statistics/> (accessed 21 May 2022).
16. OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021. OECD. Paris : OECD Publishing, 2021. 145 p.
17. Регіональна програма інформатизації «Цифрова Львівщина» на 2022–2024 роки / Львівська обласна державна адміністрація. Львів, 2021. 64 с. URL: https://loda.gov.ua/upload/users_files/24/upload/CYfrova%20L_vivschiyna.pdf (дата звернення: 15.05.2022).
18. Регіональний Doing Business. URL: <https://rdb.brdo.com.ua> (дата звернення: 01.02.2022).
19. Еро О. Онлайн, віддалена робота та екологія: які тренди вплинули на малий бізнес у нових реаліях. *Європейська Бізнес Асоціація*. 2021. URL: <https://eba.com.ua/onlajn-viddalena-robotata-ekologiyayaki-trendy-vplynuly-na-malyj-biznes-u-novyh-realiyah/> (дата звернення: 19.05.2022).
20. Вплив COVID-19 на економіку і суспільство країни: підсумки 2020 року та виклики і загрози постпандемічного розвитку. Консенсус-прогноз / Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. 2021. № 53. 68 с. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/media/12916/file/Concensus%20Forecast%20> (дата звернення: 19.05.2022).

References:

1. Main Statistical Office in Lviv Region (2021) Kil'kist pidpryemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpryemstva u 2020 rotsi [Number of enterprises by type of economic activity with division into large, medium, small and micro enterprises in 2020]. Available at: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/year/2020/t099920_1.doc (accessed 18 May 2022).
2. Panasiuk V.M., Burdeniuk T.H., Muzhevych N.V. (2021) Osoblyvosti tsyfrovoi transformatsii obliku [Features of digital accounting transformation]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 68, no. 1 (68), pp. 70–76. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.01.070.
3. Horodyskyi M.P., Zakharov D.M., Orlov I.V. (2020) Vplyv COVID-19 na transformatsiiu ekonomiky ta bukhhalterskoho obliku [The impact of COVID-19 on the transformation of the economy and accounting]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, no. 3 (47), pp. 14–22. DOI: [http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-3\(47\)-14-22](http://dx.doi.org/10.26642/pbo-2020-3(47)-14-22).
4. Bezruchuk S.L., Hrabchuk I.L. (2021) Osnovni kontseptsii vplyvu tsyfrovizatsii na yakist bukhhalterskoho obliku [Basic concepts of the digitalization impact on the quality of accounting]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, no. 4 (98), pp. 69–74. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2021-4\(98\)-69-74](https://doi.org/10.26642/jen-2021-4(98)-69-74).
5. Nazarova K.O., Moiseienko O.M. (2020) COVID-kryza yak draiver didzhytalizatsii bukhhalterskykh protsedur [COVID-crisis as a digitalization driver of accounting procedures]. *Biznes Inform*, no. 6, pp. 227–234.
6. Huisache S. (2020) Accounting Software Statistics and Trends. *TrustRadius*. Available at: <https://www.trustradius.com/vendor-blog/accounting-software-statistics-trends> (accessed 21 May 2022).
7. Polityuk P., Williams M., King L. (2020) Ukraine reports first coronavirus case, in man who traveled from Italy. *Reuters*. Available at: <https://web.archive.org/web/20200303181146/https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-ukraine/ukraine-reports-first-coronavirus-case-health-official-idUSKBN20Q0ZH> (accessed 15 May 2022).
8. High Castle Online (2020) U Lvovi pershyi pidtvrdzhenyi vypadok zakhvoriuvannia na koronavirus [The first confirmed case of coronavirus in Lviv]. Available at: <https://wz.lviv.ua/news/408689-u-lvovi-pershyi-pidtvrdzhenyi-vypadok-zakhvoriuvannia-na-koronavirus> (accessed 02 May 2022).
9. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2020) Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy hostroi respira-

- tornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoj koronavirusom SARS-CoV-2 [On prevention of the spread of acute respiratory disease COVID-19 caused by coronavirus SARS-CoV-2 on the territory of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%B-F#Text> (accessed 18 May 2022).
10. Main Statistical Office in Lviv Region (2021) Ekonomichna statystyka. Ekonomichna diialnist. Diialnist pidpriemstv. Rozvytok pidpriemnytstva [Economic statistics. Economic activity. Activities of enterprises. Entrepreneurship development]. Available at: http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/inf_2009.php?vid=1&show=1&show1=1&code=9&ind_page=si (accessed 18 May 2022).
 11. Main Statistical Office in Lviv Region (2021) Vidpovid Holovnoho upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti na zapyt na otrymannia publichnoi informatsii [Response of the Main Statistical Office in Lviv Region to a request for public information], no. 13–12/93/ПІ-21.
 12. KPMG (2019) Automation of financial reporting and technical accounting. Don't get left behind. Available at: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/uk/pdf/2019/09/automation-of-financial-reporting-and-technical-accounting.pdf> (accessed 21 May 2022).
 13. Eurostat (2021) Cloud computing services. Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_CICCE_USE_custom_2755152/default/table?lang=en (accessed 19 May 2022).
 14. State Statistics Service of Ukraine (2021) Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na pidpriemstvakh [The use of information and communication technologies in enterprises]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed 19 May 2022).
 15. Gilbert N. (2022) 57 Critical Accounting Software Statistics: 2022 Data Analysis & Market Share. *Finances Online*. Available at: <https://financesonline.com/accounting-software-statistics/> (accessed 21 May 2022).
 16. OECD (2021) OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2021. Paris: OECD.
 17. Lviv Regional State Administration (2021) Rehionalna prohrama informatyzatsii «Tsyfrova Lvivshchyna» na 2022 – 2024 roky [Regional Informatization Program “Digital Lviv Region” for 2022 – 2024]. Lviv. Available at: https://loda.gov.ua/upload/users_files/24/upload/CYfrova%20Lvivshchyna.pdf (accessed 15 May 2022).
 18. BRDO (2020) Rehionalnyi Doing Business [Regional Doing Business]. Available at: <https://rdb.brdo.com.ua> (accessed 01 February 2022).
 19. Ero O. (2021) Onlain, viddalena robota ta ekolohiia: yaki trendy vplynuly na maliy biznes u novykh realiakh [Online, remote work and the environment: what trends have affected small business in the new realities]. *European Business Association*. Available at: <https://eba.com.ua/onlajn-viddalena-robota-ta-ekologiya-yaki-trendy-vplynuly-na-malyj-biznes-u-novyh-realiyah/> (accessed 19 May 2022).
 20. Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine (2021) Vplyv COVID-19 na ekonomiku i suspilstvo krainy: pidsumky 2020 roku ta vyklyky i zahrozy postpandemichnoho rozvytku. Konsensus-prohnoz [The impact of COVID-19 on the country's economy and society: the results of 2020 and the challenges and threats of post-pandemic development. Consensus forecast], no. 53. Available at: <https://www.unicef.org/ukraine/media/12916/file/Concensus%20Forecast%20> (accessed 19 May 2022).